

Wstęp i podstawowe informacje

Niniejszy skrypt zawiera wskazówki dotyczące stosowania prawa brydżowego oraz jego interpretacji. Przybliżam Ci tajemną (nie tak bardzo) sztukę interweniowania przy stole i orzekania sprawiedliwych wyników. Jednak zanim przejdę do szczegółów, zadajmy sobie bardzo ważne pytanie: **Kim jest właściwie sędzia brydżowy?**

Sędzia ma na brydżu bardzo szerokie kompetencje – na jego głowie są wszelkie sprawy od rozłożenia pierniczek, aż po gaszenie palącego się kosza na śmieci (tak, zdarza się). Sędzia dba o sprawne przeprowadzenie turnieju, o uczciwe obliczenie wyników, o wszelkie sprawy techniczne i o przebieg gry zgodnie z przepisami. Do sędziego kierowane są pytania dotyczące regulaminu, sposobu przeprowadzania turnieju, harmonogramu, sali gry itd. Krótko mówiąc – sędzia jest pośrednikiem pomiędzy zawodnikami, a organizatorem zawodów.

Podczas większych zawodów wyróżniamy kilka „klas” sędziów. Są to sędzia główny, salowy i komputerowy. Ten pierwszy to osoba decyzyjna w kwestiach wszelakich. Każdy poważny werdykt sędziowski konsultujemy z sędzią głównym – jego decyzja jest ostateczna. Sędziowie salowi to osoby które włączają się po sali gry i czekają na coś pożytecznego do roboty. Ich zadaniem jest przede wszystkim interweniowanie przy stole, ale również roznoszenie i składanie kart, pilnowanie czasu gry czy panowanie nad hałasem na sali. Ostatnia z ‘klas’ to sędziowie komputerowi – na ich barkach spoczywa techniczna część turnieju – rotacja, pierniczki, wyniki w Internecie, historie choroby – to ich sprawa. Interakcja pomiędzy sędzią komputerowym, a salowym następuje tylko wtedy, gdy ten drugi orzekł jakiś wynik, który należy wprowadzić do protokołu.

Podczas tego kursu uzyskacie umiejętności niezbędne do zostania sędzią salowym. Czego więc Ci jeszcze brakuje aby móc pełnić tę funkcję? Abyś mógł zostać sędzią musisz spełnić następujące warunki: znać prawo brydżowe, uzyskać tytuł sędziego klubowego i otrzymać licencję sędziego PZBS. Jeśli będziesz uczyć się pilnie, dwa pierwsze warunki spełnisz podczas kursu. Wtedy uzyskanie licencji to będzie dla Ciebie czysta formalność i sędziowanie zawodów stanie przed Tobą otworem. Jeśli sprawdzisz się w roli sędziego, czekają Cię kursokonferencje sędziowskie, kolejne poziomy wtajemniczenia (tytuły, które możesz uzyskać w Polsce to kolejno sędzia klubowy, okręgowy, regionalny i państwowy), poważne turnieje, może nawet wyjazdy zagraniczne?

Przejdźmy do konkretów: jak wygląda praca sędziego? Należy pamiętać, że ze względu na zdecydowaną przewagę liczebną zawodników nad sędziami danych zawodów, nie mają oni możliwości czuwania nad każdym rozdaniem osobiście. W związku z tym sędzia interweniuje przy danym stole tylko gdy zostanie wezwany przez zawodników. W tym miejscu istotne jest aby zrozumieć, że nadrzędnym zadaniem sędziego, który przychodzi do stolika, jest **przywrócenie sprawiedliwości** naruszonej przez nieprawidłowość (czyli doprowadzenie do takiego stanu, jaki najprawdopodobniej zostałaby osiągnięty, gdyby nieprawidłowość nie miała miejsca). Narzędziem sędziego w powyższym celu jest zawsze **prawo brydżowe**. Sędzia działa wyłącznie w oparciu o prawo i w granicach przez nie wyznaczone.

Zanim przejdziemy do analizy konkretnych przepisów, pochyłmy się nad jeszcze dwoma istotnymi kwestiami:

1. *Jak powinna wyglądać interwencja sędziego przy stole?*
oraz
2. *Jak korzystać z prawa brydżowego?*

Ad 1. Jak powinna wyglądać interwencja sędziego przy stole?

Spacerujesz sobie spokojnie po sali i nagle słyszysz: „Panie Sędzio!”. Co teraz? Każdą interwencję rozpoczynamy od zebrania faktów – dowiedzenia się co się właściwie stało przy stole. To zadanie bywa trudne, ale jego realizację ułatwi Ci kilka wskazówek:

- Bezpośrednio po przyjściu do stolika upewnij się, który z graczy wołał sędziego. Wysłuchaj tę osobę w pierwszej kolejności.
- Nie pozwalaj zawodnikom przerywać sobie nawzajem – zapewnij każdego graczy, że go wysłuchasz gdy tylko jego przeciwnik skończy mówić. Interweniuj gdy przeciwnicy obrzucają się inwektywami. Dobrą praktyką jest stanąć przy stole pomiędzy dwoma najbardziej zaangażowanymi w dyskusję osobami.
- Zawsze wysłuchuj zawodników obu stron. Jeśli nawet któryś z nich nie wychodzi z inicjatywą, zapytaj się czy potwierdza opis zdarzenia, który przedstawił przeciwnik.
- Jeśli zostałeś wezwany przed zakończeniem rozdania staraj się blokować przepływ jakichkolwiek informacji, które mogłyby wpłynąć na dalszy przebieg rozdania. Pomocne w tej kwestii może być choćby „pójście z zawodnikiem na stronę” kiedy jest to konieczne.
- Pamiętaj, że na sąsiednich stołach będą grane te same rozdania – nie pozwól aby zawodnicy podniesionym głosem tłumaczyli Ci, co się działo przy stole.
- Naszym celem jest ustalenie faktów. Musimy więc zawsze odfiltrowywać zebrane informacje z subiektywnych ocen zawodników.

Gdy już uda nam się ustalić co wydarzyło się przy stole - otwieramy prawo brydżowe, szukamy właściwego przepisu i czytamy go. Nawet jak wydaje nam się, że pamiętamy ‘jak to się orzekło’ zawsze warto przeczytać właściwy przepis – zredukuje to liczbę błędów do minimum. Kolejny krok do sukcesu, to przypasowanie problemu do jednej z dwóch kategorii: proceduralny lub merytoryczny. Niektóre przepisy mają „automatyczne” zastosowanie (Wist ze złej ręki? Wymieniamy możliwe opcje. Fałszywy renons? Poprawiamy i karta jest przygwożdżona). Takie problemy nazywamy proceduralnymi i rozwiązujemy bezpośrednio przy stole recytując werdykt po odczytaniu go z właściwego przepisu. Czasem zdarzą nam się trudniejsze przypadki – problemy w których musimy przeanalizować przebieg całego rozdania, a czasem nawet przebiegi alternatywne, które mogłyby zajść w szczególnych okolicznościach. Takie problemy nazywamy merytorycznymi i rozwiązujemy je na spokojnie, w skupieniu przy stoliku sędziowskim – najlepiej z pomocą kilku innych sędziów. Przy stole natomiast ograniczamy się do **zanotowania wszystkich faktów które ustaliliśmy** i następującej informacji dla zawodników: „*Na razie proszę zapisać*”

do pierniczka wynik uzyskany przy stole, poinformuję Państwa o podjętej decyzji po dokładniejszym przeanalizowaniu rozdania”.

Ad 2. Jak korzystać z prawa brydżowego?

Głównym narzędziem sędziego jest Międzynarodowe Prawo Brydżowe (dalej określane jako MPB). MPB wydawane jest co 10 lat i zawiera zasady i przepisy brydżowe - wszystko począwszy tego czym się różni pik od asa, a na kompetencjach komisji odwoławczych kończąc. Połapanie się wśród tych nieco ponad 90 przepisach bywa trudne dla początkujących. Na szczęście autorzy i redaktorzy prawa stworzyli dla nas kilka udogodnień. Przede wszystkim - w MPB panuje porządek. Każdy przepis ma swoje - łatwe do przewidzenia miejsce. Przyjrzyjmy się naszej zielonej książeczce:

- Na początku jest spis treści. Jaki jest spis treści każdy widzi. Przekartkowanie spisu treści ułatwi nam czasem znalezienie prędko jakiegoś zapisu, ale pod tym względem nieporównywalnie praktyczniejszy jest indeks, o którym za moment.
- Tam gdzie kończy się spis treści, tam zaczyna się **przedmowa**, która nakreśla historię brydża - nie znajdziemy tutaj niczego pożytecznego, ale lektura jest całkiem ciekawa
- Bezpośrednio dalej znajdziemy **wstęp**. Każdy sędzia powinien go przynajmniej raz przeczytać. Znajdziemy m.in tu opis idei powstania MPB, ale również wskazówki dotyczące korzystania z niego (np. nakreślenie różnicy pomiędzy takimi pojęciami, jak „zawodnik ma coś zrobić”, „zrobi coś” czy „musi coś zrobić”).
- Kolejnym elementem są **definicje**, czyli szalenie istotna część MPB. Zalecam dogłębną analizę wszystkich **definicji**, lekturę w skupieniu i ze zrozumieniem. Łatwo naciąć się stosując przepisy choćby na subtelną różnicę pomiędzy „licytacją”, a „okresem licytacji” jeśli sobie jej nie uświadomimy.
- Dotarliśmy do „dania głównego” - przepisów. Mamy ich dokładnie 93 poukładanych w następujący sposób:
 - Przepisy 1-8 traktują o podstawowych procedurach: zajmowaniu miejsc przy stołach, talii kart, tasowaniu, przebiegu rund itp.
 - Przepisy 9-12 pouczają sędziów jak postępować w przypadku nieprawidłowości, jak podejmować sędziowskie decyzje
 - Przepisy 13-15 dotyczą problemów wynikających z łamania prostych procedur (karty ze złego pudełka) lub błędów w rozdaniu (zła liczba kart)
 - Przepis 16 traktuje o nielegalnych informacjach
 - Przepisy 17 - 39 dotyczą problemów związanych z licytacją
 - Przepis 40 dotyczy ustaleń partnerów
 - Przepisy 41 - 71 dotyczą problemów związanych z rozgrywką
 - Przepisy dalsze określają zasady etykiety, kompetencje osób i komisji związanych z turniejem brydżowym, procedury dyscyplinarne oraz kwestie techniczne jak liczenie zapisów, IMPów itp.
- Ostatnim, niezwykle istotnym, elementem MPB jest **indeks**. Intuicyjne i poukładane alfabetycznie hasła, których dotyczą przepisy, to niezawodny sposób szybkiej nawigacji po MPB. Przejrzyj indeks, wypróbuj i zawsze używaj!

Kiedy umiemy już znaleźć odpowiedni przepis, pozostaje kwestia: czy umiemy z niego skorzystać? Załóżmy, że podczas licytacji odwołany został król pik. Korzystając z indeksu znaleźliśmy przepis **24 - Odkrycie karty lub wyjście w trakcie licytacji**. Otwórz MPB i spójrz proszę jak przepis jest zbudowany. Zaczyna się od **preambuły**. Odnosi się ona zawsze do całego przepisu – nigdy nie wolno nam przejść do właściwego podpunktu przepisu bez dokładnego przeczytania i przeanalizowania preambuły. Następnie znajdziemy kilka podpunktów oznaczonych literami alfabetu i opatrzonymi nazwą. Na pierwszy rzut oka widać, że interesuje nas podpunkt **B – Pojedynczy honor lub karta przedwczesnego wyjścia**. Czytamy więc właściwy podpunkt - zawsze od początku do końca. Nie przerywamy lektury gdy stwierdzimy, że nasza wiedza na temat procedury jest wystarczająca – końcówki przepisów bywają istotne! Poza tym uważamy na pułapki! Niektóre przepisy odwołują się do innych (np. „(patrz przepis 16C)” w preambule przepisu 24). Zawsze pamiętaj aby przeczytać przepis, do którego odnosi się ten wykorzystywany akurat przez Ciebie. Natkniesz się również od czasu do czasu na przypisy dolne – nie zapomnij przeczytać ich treści.

Każdy sędzia powinien posiadać swoją kopię MPB – zachęcam do jego personalizowania. Dobrze sprawdzają się własne notatki, naklejki zaznaczające najważniejsze przepisy, podkreślenia, zakreślenia itp. Możesz zrobić z MPB co tylko uważasz za stosowne. Jeśli nie rozumiesz któregoś przepisu, śmiało zwróć się do jakiegoś bardziej doświadczonego sędziego – każdy chętnie pomoże. Zachęcam też do przeglądania problemów sędziowskich, materiałów z kursokonferencji (zarówno polskiej jak i EBL) oraz lektury „Komentarzy do MPB Komisji Prawa WBF wraz z przykładami” (jeszcze nie ma aktualnych, ale pojawi się w najbliższym czasie).